

ПЕДАГОГІКА. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

*Тетяна АЛЕКСАНДРОВИЧ, Микола МАЛИНКА
(Київ, Україна)*

РОЗУМІННЯ СПЕЦИФІКИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Сьогодні ринок праці як в Україні, так і за її межами вимагає від випускника закладу вищої освіти будь-якої спеціальності неабияких умінь у сфері інформації та комунікації. Тому розуміння сутності інформаційно-комунікаційної компетентності – це необхідна умова для високого рівня формування цієї компетентності в майбутнього фахівця.

Дослідженнями проблеми розуміння, формування та застосування інформаційно-комунікаційної компетентності займалися і вітчизняні вчені (В. Биков, М. Жалдак, О. Колгатин, В. Лапінський, С. Сисоєва, Т. Поясок, О. Співаковський, О. Спірін та інші), і науковці за межами України (Е. Машбіц, І. Роберт, Д. Севідж, Х. Пілая, К. Ірвінг, М. Тонес та інші) [3, 105].

Під інформаційно-комунікаційною компетентністю розуміють «здатність особистості автономно й відповідально використовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язування суспільно значущих, зокрема професійних задач, у певній предметній галузі або виді діяльності» [4, 21].

Сучасна наукова література по-різному трактує саме поняття «інформаційно-комунікаційної компетентності». Л. Дідух розглядає інформаційно-комунікаційну компетентність як здатність особистості володіти вербальними і невербальними засобами спілкування, розуміти самого себе, природний і соціальний світи. Для О. Сосніна – це можливість людини орієнтуватися в соціокультурному середовищі і просторі різних культур, а також «нарощувати обсяги інформації і знань, вибудовувати власний стиль комунікацій» [8, 262].

Про інформаційно-комунікаційну компетентність веде мову С. Маркуліс, який вважає її здатністю до самостійного пошуку й обробки інформації, до групової діяльності й співробітництва з використанням сучасних комунікаційних технологій, готовність до саморозвитку в сфері інформаційних технологій для постійного підвищення кваліфікації й реалізації себе у професійній діяльності [7, 489–490].

Багатоаспектне визначення поняття «інформаційно-комунікаційної компетентності» зумовило й багаторівневий підхід до структури цієї компетентності. Так, науковець С. Раков до складу інформаційно-комунікаційної компетентності включає:

- методологічну (комп'ютер виступає інтелектуально-технологічним навколишнім середовищем, з обмеженими можливостями даної компетентності для застосування засобів щодо розв'язування соціальних та індивідуально значущих завдань);
- дослідницьку (комп'ютер постає як універсальний технічний засіб автоматизації дослідження);

– модельну – (комп'ютер служить універсальним засобом інформаційного моделювання з метою опанування професійними пакетами комп'ютерного моделювання для різних освітніх галузей і навчальних предметів);

– алгоритмічну (завдання комп'ютера полягає в конструюванні та виконанні алгоритмів);

– технологічну (комп'ютер – це універсальне автоматизоване робоче місце) [6, 344].

Структурними елементами інформаційно-комунікаційної компетентності, на думку Н. Булак, є такі: цілісне світорозуміння та науковий світогляд; уявлення про об'єкти інформації та їхнє перетворення за допомогою людської практики, «сукупність загальноосвітніх та професійних знань та умінь, соціальних та етичних норм поведінки людей в інформаційному середовищі XXI століття» [1, 124].

За С. Маркулісом, структура інформаційно-комунікаційної компетентності включає в себе два підходи: об'єктивний, необхідний для застосування інформаційних технологій в освітній діяльності; суб'єктивний, для якого характерні індивідуально-психологічні якості й функціональні можливості працівника як особистості [7, 490].

О. Овчарук та О. Спірін виділили наступні складові інформаційно-комунікаційної компетентності: здатності та вміння (включають у себе здобуття інформації з різних джерел та її критичне оцінювання, використання ІКТ у професійній діяльності), а також знання (до якого входять розуміння особливостей інформаційних потоків у певній галузі, функціональні особливості та конкретні навички використання ІКТ) [2, 228].

Зарубіжні системи освіти в межах поняття ІКТ-компетентності розглядають цифрову грамотність, технологічну грамотність, інформаційну та технологічну грамотність [5, 5].

Що би не включало в себе поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність», остаточно сформованість цієї компетентності в сучасного фахівця будь-якої спеціальності дозволить вміло використовувати досягнення сучасної науки і практики у сфері професійної діяльності, що значно підвищить ефективність праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булак Н.П. Суть поняття «ІКТ-компетентність педагога. *«Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інформаційних трансформацій»*: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції 26-28 квітня 2017 р. Ч. 1. Київ: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2017. С. 123–125.

2. Вакалюк Т.А. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності бакалаврів інформатики щодо використання хмаро орієнтованого навчального середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 72. № 4. С. 226–242.

3. Мартиненко М.Ю. Використання ІКТ в процесі викладання англійської мови як відображення інформаційно-комунікаційної компетентності викладача. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Вип. 151. В 2-х томах. Том 1 / гол. ред. Носко О.М. Чернігів: ЧНПУ, 2018. С. 105–108.

4. Морзе Н.В., Кочарян А.Б. Інформаційно-комунікаційна компетентність науково-педагогічних працівників університету. Історичний розвиток формування понятійного апарату. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. Збірник наукових праць. 2015. № 24. С. 20–31.

5. Овчарук О.В. Інформаційно-комунікаційна компетентність як предмет обговорення: Міжнародні підходи. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 7. С. 3–6.

6. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук*. Київ: К.І.С., 2004. С. 15–24.

7. Федорук Г.М. Сутність та структура інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2013. Вип. 35. С. 488–491.

8. Хома Т., Малеш М. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів в умовах коледжу. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 3–4 (22–23). С. 259–270.

Myroslava BILYNETS
(Uzhhorod, Ukraine)

DIE BESONDERHEITEN DES ERZIEHUNGSWESENS IN DER PHILOSOPHIE DER AUFKLÄRUNG

Das Zeitalter der Aufklärung war ein Umbruch, währenddessen die Pädagogik eine neue revolutionäre Richtung eingeschlagen hat. Deswegen sind die Ansichten und die Methoden der damaligen Erziehung auch heutzutage bemerkenswert. Was eigentlich Aufklärung bedeutet, hat am besten Immanuel Kant beschrieben: «Aufklärung ist der Ausgang des Menschen aus seiner selbstverschuldeten Unmündigkeit» [1, 5]. Die Aufklärung ist immer eine Reaktion auf Unaufgeklärtheit, auf gesellschaftliche Zustände und Verhaltensweise, die das Resultat von religiösen und politischen Dogmen und Autoritäten sind, denen keine vernünftigen Begründungen oder Einsichten zu Grunde liegen.

Die Aufklärung setzte voraus, dass die Menschheit durch Jahrhunderte hindurch in Wahn und Umnachtung befangen gewesen sei und erst jetzt, durch die klärende Arbeit der freien und auf sich selbst gestellten Vernunft, zu ihren wahren Möglichkeiten geführt wurde. Dieses Selbstbewusstsein konkretisierte sich in einer sehr spezifischen, für die Aufklärung typischen Geschichtsauffassung. Erst im Zeitalter der Aufklärung war es möglich, ohne Inanspruchnahme einer religiösen Verheißung, den Sinn der Geschichte zu behaupten.

Das Zeitalter der Aufklärung war ein erster Schritt in Richtung unserer modernen Welt. Die Gleichberechtigung war damals noch kein Thema. Die Welt wurde weiterhin von den Männern dominiert. Man schuf neue Methoden und Erziehungsmittel, um die Erziehung der Jugend zu verbessern. Von ihnen erwartete man sehr viel, weil die Männer später die Macht in dem Staat übernehmen sollten.

Die naturgemäße Pädagogik verwirklichte alle philosophischen und ethischen Prinzipien des 17. Jahrhunderts auf die Erziehung. Sie bezeichnete den Bereich und die Methode der Erziehung, die Stoffe und die Methode des Unterrichts. Der Erste, der mit vollem Bewusstsein die naturgemäße Erziehung systematisch durchführen wollte, war Wolfgang Ratke (1571–1635), ein deutscher Didaktiker und Pädagoge. W. Ratke ist einer der Begründer der modernen Pädagogik der Barockzeit. Der Begriff «Didaktik» wurde erst von